

Αποκ. 12, 1: «γυνή περιβεβλημένη τόν ἥλιον, καί ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς καί ἐπί τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα»

Ἡ γυναίκα του βιβλίου της Αποκαλύψεως

● **Του Γεωργίου Κουννούση**
Θεολόγου

το χωρίο αυτό περιγράφεται η πάλη μεταξύ της Βασιλείας του Θεού και των αντίθεων δυνάμεων. Η δραματική αυτή πάλη παριστάνεται με αλληπάλληλες οπτασίες, που αρχίζουν με την εγκαθίδρυση της Βασιλείας του Θεού στη γη από το Χριστό και επεκτεί-

νεται, μέσω ποικίλων φάσεων και μερικών κρίσεων, μέχρι τη Δευτέρα Παρουσία του Χριστού και την οριστική συντριβή των πολλών του εχθρών. Οι εχθροί αυτοί συμβολίζονται με τη μορφή του δράκοντα, που επιτίθεται κατ' αρχήν προσωπικά κατά του παιδιού-Μεσσία. Έπειτα ο πόλεμος γίνεται κατά της μητέρας του και στη συνέχεια, μαζί με τα πολλά του όργανα, που ο πιο κύριος εκπρό-

σώπος του εμφανίζεται η πόρνη Βαβυλώνα-Ρώμη, επιτίθεται κατά των δικών του Μεσσία, που παριστάνεται και πάλι ως αρνίο.

Το κεφάλαιο αυτό, αλλά και τα δύο επόμενα, άσκησαν μεγάλη επίδραση στην καρδιά και τη φαντασία, όχι μόνο μεγάλων καλλιτεχνών και ποιητών¹, αλλά και πολλών εκκλησιαστικών πατέρων και συγγραφέων. Όπως είπαμε, στα κεφάλαια αυτά παριστάνεται η πάλη μεταξύ Σατανά και Μεσσία στην πρώτη επί γης παρουσία Του και η τελική Του νίκη στη δεύτερη παρουσία Του, «διατελοῦντος ἐν ἀδιασπαστῶ συνδέσμῳ μετὰ μεγαλειώδους γυναικείας μορφῆς καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς»².

Ο καθηγητής Ν. Ματσούκας, σχολιάζοντας αυτήν την εικόνα, γράφει: «Επιβλητική στο έπακρο είναι η εικόνα της γυναίκας, που περιβάλλεται τον ήλιο και πατάει το φεγγάρι, έχοντας στο κεφάλι της στεφάνι με δώδεκα αστέρια· ωδίνουσα και βασανιζομένη τεκείν διώκεται από τον κόκκινο δράκοντα που ζητά να καταφάγει το γιο της, που μέλλει να ποιμάνει όλα τα έθνη. Ακόμη και στην έρημο, όπου κατέφυγε για να σωθεί, την κυνηγά ο δράκοντας, βγάζοντας από το στόμα του ολάκερο ποτάμι νερού για να την εξαφανίσει ως ποταμοφόρητον! Ωστόσο μπροστά στη δόξα του Θεού δεν κατάφερε τίποτα!»³.

Για τη γυναικεία μορφή, η οποία παριστάνεται ως βασίλισσα του ουρανού και μητέρα του Μεσσία (στ. 5) και των πιστών (στ. 17), ήδη από την αρχαία Εκκλησία και μέχρι σήμερα υπάρχουν πολλές και διάφορες γνώμες. Οι κύριες ερμηνείες που προτείνονται για τη γυναίκα είναι τέσσερις⁴:

α) Η γυναίκα εκπροσωπεί την Εκκλησία του Χριστού

Πολλοί από τους πρώτους συγγραφείς αποδέχονταν ότι πίσω από τη γυναίκα νοείται η Εκκλησία του Χριστού. Από τους Έλληνες Πατέρες ήταν ο Ιππόλυτος Ρώμης⁵, ο Μεθόδιος Ολύμπου⁶ και ο Αντρέας Καισαρείας⁷ και από τους Λατίνους Πατέρες ο Τυχώνιος⁸ και ο Πριμάσιος⁹, οι οποίοι επηρεάζουν μέχρι και σήμερα τη λατινική ερμηνευτική για τη γυναίκα του Αποκ. 12,1. Όλοι αυτοί οι ερ-

μηνευτές βλέπουν στο πρόσωπο της γυναίκας την Εκκλησία, βάσει των διαφόρων χαρακτηριστικών, τα οποία περιγράφει ο Ιωάννης και τα οποία εφαρμόζονται κατάλληλα στην ιστορία της Εκκλησίας. Όμως, δεν υπάρχει ομοφωνία σχεδόν για κανένα χωρίο.

Στα σύγχρονα υπομνήματα ξεχωρίζει αυτό του καθηγητή Σάββα Αγουρίδη, ο οποίος τονίζει ότι η γυναίκα είναι η Εκκλησία, η οποία διώκεται από το θηρίο, που είναι η ρωμαϊκή εξουσία. Κάνει σύγκριση της πόρνης Βαβυλώνας, που συμβολίζεται

¹ Βλ. Σεφέρη Γ., *Η Αποκάλυψη του Ιωάννη*, Ίκαρος, Αθήνα 1991, σελ. 97-103. Ελότη Οδ., *Ιωάννης, Η Αποκάλυψη, μορφή στα νέα ελληνικά*, Υψίλον/Βιβλία, σελ. 72-77.² Μπρατσιώτη Π., *Η αποκάλυψη του Αποστόλου Ιωάννου*, Δ. Μαυρομάτη, Αθήνα 1992, σελ. 190-191.

³ Ματσούκα Ν., *Παλαιάς και Καινής Διαθήκης σημεία, νοήματα, αποτυπώματα*, Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2002, σελ. 549-550.

⁴ Σάκκου Στ., «Η γυναίκα του Απ. 12,1 κατά την ερμηνεία των οκτώ πρώτων αιώνων», στο: *Η Αποκάλυψη του Ιωάννη, προβλήματα φιλολογικά, ιστορικά, ερμηνευτικά, θεολογικά, Εισηγήσεις ΣΤ' Συνάξεως Ορθοδόξων Βιβλικών Θεολόγων*, Λευκωσία 1991, σελ. 166.

⁵ *Ιππολύτου Ρώμης, Απόδειξις περί Χριστού καὶ Αντιχριστού*, PG 10, 725-788.

⁶ *Μεθοδίου Ολύμπου, Συμπόσιον τῶν δέκα παρθένων ἢ περὶ ἀγνοίας*, PG 18, 28-220.

⁷ *Ἀνδρέου Καισαρείας Καπαδοκίας, Ἑρμηνείαν εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν*, PG 106, 216-457.

⁸ *Tychonii Afri, Commentarii in Apocalypsim*, PL 1, 621-652.

⁹ *Primasii Adumentani, Commentariorum super Apocalypsim B. Joannis, Libri 1-5*, PL 68, 795-936.

με την αυτοκρατορία της Ρώμης, και της γυναίκας με την ουράνια δόξα, που συμβολίζεται με την Εκκλησία. Συγκεκριμένα αναφέρει: «η γυναίκα και η γέννηση του τέκνου της δεν έχει καμιά σχέση, ούτε με κάποια ουράνια, ούτε με την επίγεια γέννηση του Ιησού από τη Μαρία, αλλά συμβολίζει τη χριστιανική κοινότητα»¹⁰.

Τη γυναίκα ως Εκκλησία την ερμήνευσαν και οι συγγραφείς της περιόδου της Τουρκοκρατίας¹¹. Αλλά σ' αυτή την περίπτωση, πρέπει να τονίσουμε ότι αυτό που απασχολούσε τους συγγραφείς στην Τουρκοκρατία ήταν η παρηγοριά των ορθοδόξων χριστιανών μέσα στις θλίψεις και τις στενοχώριες τους. Παρηγοριά για τις συνεχείς κακουχίες αλλά και για την λατινική προπαγάνδα κατά της ορθόδοξης Εκκλησίας.

β) Η γυναίκα αποτελεί σύμβολο της αρχαίας Εκκλησίας, της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης

Άλλοι ερμηνευτές στη βάση των αλληγοριών του Ησαΐα¹², του Ιεζεκιήλ, του Δανιήλ και του Άσματος Ασράτων, καθώς και της προς Γαλάτας Επιστολής¹³ του Απ. Παύλου, νόμισαν ότι πρόκειται για τον ιδανικό ή τον ιστορικό Ισραήλ της Παλαιάς ή της Καινής Διαθήκης ή και των δυο μαζί. Σύμφωνα με αυτήν την άποψη, η γυναίκα συμβολίζει την αρχαία Εκκλησία των πατέρων, των προφητών και των αποστόλων. Αυτοί συγκρίνονται με τη γυναίκα του Αποκ. 12,1 που ωδίνει τους πόνους του τοκετού, άρα και αυτοί δοκίμασαν τις ωδίνες του πόθου για τον Μεσσία, κραύγασαν τη λαχτάρα τους να τον αποκτήσουν και βασανίσθηκαν από την επιθυμία να τον έχουν κοντά τους. Τελικά ο Ισραήλ του Θεού γέννησε τον Χριστό και στη συνέχεια ο Χριστός με την Εκκλησία του γεννά τα μέλη της, τους πιστούς¹⁴. Στην εν λόγω άποψη κυρίαρχη είναι η ερμηνεία του Βικτωρίνου¹⁵, η οποία ουσιαστικά επαναλαμβάνεται από τους υπό-

λοιπους ερμηνευτές. Με ιδιαίζοντα τρόπο εκφέρει την ίδια ερμηνεία και ο ιερός Αυγουστίνος¹⁶.

γ) Η γυναίκα ερμηνεύεται ως η Παρθένος Μαρία, η Θεοτόκος Μητέρα του Κυρίου μας

Από τα πρώτα χρόνια της Εκκλησίας στο πρόσωπο της γυναίκας του Αποκ. 12,1 οι ερμηνευτές είδαν το πρόσωπο της Θεοτόκου. Υποστηρικτές αυτής της ερμηνείας ήταν ο Επιφάνιος Σαλαμίνας¹⁷, ο Οικουμένιος¹⁸ και ο Αρέθας¹⁹. Αυτή η ερμηνεία εκτίθεται πλήρως από τον Οικουμένιο, ο οποίος και την κατοχυρώνει θεωρητικά, επιστρατεύοντας λόγους ειρμού και συνάφειας. Εξηγεί δηλαδή, ότι, προκειμένου η οπτασία να διαγράψει “τελειώτερον” για τον αντίχριστο, χρειάζεται να μνημονεύσει την Ενανθρώπιση του Κυρίου, εφ’ όσον αυτή υπήρξε η αιτία για να προχειρίσει ο σατανάς τον αντίχριστο· αρχή της Ενανθρωπήσεως του Κυρίου είναι η κατά σάρκα σύλληψη και γέννησή του από την Παρθένο Μαρία.

Είναι ερμηνευτικός κανόνας ότι η Αποκάλυψη χρησιμοποιεί φυσικά και ιστορικά δεδομένα για να επισημάνει υπερφυσικά και πνευματικά γεγονότα. Η αντιστοιχία όμως των γεγονότων στα άγνωστα, των ορατών στα αόρατα δεν είναι απαραίτητο να ισχύει ως προς τα επί μέρους στοιχεία, αλλά ως προς το κύριο και νοηματικό συστατικό της εικόνας που χρησιμοποιείται και του θέματος που συμβολίζει²⁰. Έτσι,

δ) Η γυναίκα είναι η Θεοτόκος Μαρία αλλά και η Εκκλησία του Χριστού

Υποστηρίζεται από πολλούς ότι στο πρόσωπο της γυναίκας εικονίζεται τόσο η Θεοτόκος, όσο και η Εκκλησία. Αυτή η άποψη υποστηρίχτηκε τόσο

¹⁰ Αγουρίδη Σ., *Η αποκάλυψη του Ιωάννη*, Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2000, σελ. 285-290.

¹¹ Γεργανού Ζαχ., *Εξήγησις εις την του Ιωάννου του Υψηλοτάτου Θεολόγου Αποκάλυψιν*, (κριτική έκδ., εισαγ.-σχόλια Αργυρίου Α.), Άρτος Ζωής, Αθήνα 1991, σελ. 189-198. *Αντίπα μοναχού (Πάτμου), Η επτάφωτος λυχνία ήτοι ερμηνεία της ιεράς Αποκαλύψεως Ιωάννου του Θεολόγου*, εν Αθήναις, 1923, σελ. 133.

¹² Ησαΐα 26, 17-18: «Καί ὡς ἡ ὠδίνουσα ἐγγίζει τοῦ τεκεῖν καί ἐπὶ τῆ ὠδίνι αὐτῆς ἐκέκραξεν, οὕτως ἐγενήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου διὰ τὸν φόβον σου, Κύριε. Ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν καὶ ὠδινήσαμε καὶ ἐτέκομεν. Πνεῦμα σωτηρίας σου ἐποίησαμεν ἐπὶ τῆς γῆς, οὐ πεσοῦμεθα, ἀλλὰ πεσοῦνται πάντες οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς».

¹³ Γαλ. 4,26.

¹⁴ Σάκκου Στ., «*Η γυναίκα του Απ. 12,1 κατά την ερμηνεία των οκτώ πρώτων αιώνων*», ό.π., σελ. 172.

¹⁵ S. Victorini, *Scholia in Apocalypsim B. Joannis*, PL 5, 317-344.

¹⁶ Αυγουστίνος, *De civitate Dei*, PL 37, 1815-1816.

¹⁷ Επιφάνιος Σαλαμίνας, *Κατά Αιρέσεων*, PG 42, 716AD.

¹⁸ Οικουμένιος, *Υπόμνημα εις την Αποκάλυψιν*, εκδ. H.C. Hoskier, 1928, τ. 23.

¹⁹ Αρέθα Καισαρείας Καππαδοκίας, *Σύλλογή εξηγήσεων εκ διαφόρων αγίων ανδρών εις την Ιωάννου του ηγαπημένου και ευαγγελιστού Αποκάλυψιν*, PG 106, 500-785.

²⁰ Σάκκου Στ., «*Η γυναίκα του Απ. 12,1 κατά την ερμηνεία των οκτώ πρώτων αιώνων*», ό.π., σελ. 176.

από Λατίνους συγγραφείς, όσο και από σύγχρονους Έλληνες. Στη Δύση ο μαθητής του Αυγουστίνου, ο Quodvultdens²¹ και ο Αμβρόσιος Αμπέρτ²² και στην Ανατολή ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Άνθιμος²³, ο Μπρατσιώτης²⁴ και ο Γιαννακόπουλος²⁵ είναι οι υποστηρικτές αυτής της άποψης. Αξιοσημείωτο, όμως, είναι το γεγονός ότι όλοι αυτοί οι ερμηνευτές αρχίζουν την ερμηνεία τους με το θηρίο, το οποίο παρομοιάζουν με το φίδι της Γενέσεως, τη γυναίκα με την Εύα, την Εύα με την Παναγία και την Παναγία με την Εκκλησία²⁶. Ο π. Ιωάννης Σκιαδαρέσης, ο αποκαλυπτιολόγος της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., όπως χαρακτηριστικά τον αποκαλούν, σε μια εξαιρετική εργασία του κατέδειξε τη στενή σχέση μεταξύ του βιβλίου της Γενέσεως με αυτό της Αποκαλύψεως. Χαρακτηριστικά δηλώνει ότι: «υπάρχει συγγένεια μεταξύ της αρχέγονης ιστορίας της έχθρας του διαβόλου και της γυναίκας του παραδείσου με την έχθρα του θηρίου και της γυναίκας της Αποκάλυψης. Δύο είναι κυρίως τα σημεία που μας οδηγούν στα γεγονότα του παραδείσου: α) η ταύτιση από τον ίδιο το συγγραφέα του δράκοντα και του αρχαίου όφεως και κατ' επέκταση ο χαρακτηρισμός του διαβόλου και σατανά και β) η εχθρότητα του δράκοντα – όφεως προς το τέκνο, τη γυναίκα και “τους λοιπούς του σπέρματος αυτής”»²⁷.

Συνοψίζοντας την τελευταία άποψη που ταυτίζει τη γυναίκα με τη Θεοτόκο και την Εκκλησία, αναφέρουμε ότι η Θεοτόκος αποτελεί το απόσταγμα του εκλεκτού καταλοίου, του λαού του Θεού, αλλά και τη ρίζα, τη μαγιά του νέου Ισραήλ, της Εκκλησίας. Από το εκλεκτό κατάλοιπο του Ισραήλ γεννήθηκε η Μαρία. Από τη μήτρα της Παρθένου Μαρίας άνευ ανδρός εκ Πνεύματος αγίου γεννήθηκε ο Ιησούς Χριστός. Από την πλευρά του Ιησού με την Ανάσταση και την επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος γεννήθηκε η Εκκλησία. Η πρώτη τέλεια υπόσταση είναι η Θεοτόκος. Στο

πρόσωπό της έχουμε το επιτυχημένο πείραμα του Θεού για τη νέα δημιουργία και συγχρόνως την αντιπροσωπευτική και θριαμβευτική μορφή της Εκκλησίας²⁸.

Επίλογος

Είναι γεγονός ότι η Αποκάλυψη είναι πολύ δύσκολο να ερμηνευθεί από τον οποιονδήποτε, γιατί χρησιμοποιεί ένα κώδικα επικοινωνίας, ο οποίος δυστυχώς έχει χαθεί από την ερμηνευτική μας παράδοση. Είναι ο κώδικας επικοινωνίας της πρωτοχριστιανικής κοινότητας, η οποία κρυβόταν από τους διωγμούς των Ρωμαίων αυτοκρατόρων μέσα στις κατακόμβες και τις ερήμους.

Θα επιχειρήσω μια εντελώς καινούργια ερμηνεία, συνδυάζοντας όλες τις παραπάνω ερμηνείες που αναλύσαμε, αλλά και συνοψίζοντας την πατερική ερμηνευτική παράδοση. Πρώτο δεδομένο στην ερμηνευτική πορεία της Αποκάλυψης είναι

²¹ Augustini, *De Sympolo, Ad Catechumenos sermo alius*, PL 40, 659–668. Η έρευνα απέδειξε ότι το έργο είναι του Quodvultdens.

²² Ambrosii Autpert, *In Apocalypsi*, b. 10, Max. Bibl. Vet. Patr. Lugduni, 1577.

²³ Άνθιμου Πατριάρχη Ιεροσολύμων, *Ερμηνεία εις την Αποκάλυψιν*, Ρηγόπουλου, Θεσσαλονίκη 19812, σελ. 117-128.

²⁴ Μπρατσιώτης Π., *Η αποκάλυψις του Αποστόλου Ιωάννου*, ό.π., σελ. 192-204.

²⁵ Γιαννακόπουλου Ι., *Ερμηνεία της Αποκαλύψεως*, Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 19912, σελ. 123-136.

²⁶ Γεν. 3,15.

²⁷ Σκιαδαρέσης π. Ι., *Γένεση και Αποκάλυψη*, (Συμπληρωματική επανέκδοση άρθρου από το ΔΒΜ, τόμος 7ος, νέα σειρά -1988), Θεσσαλονίκη 2001, σελ. 46-54.

²⁸ Σάκκου Στ., «Η γυναίκα του Απ. 12,1 κατά την ερμηνεία των οκτώ πρώτων αιώνων», ό.π., σελ. 179.

το γεγονός ότι αυτή ερμηνεύει την πορεία της θείας Οικονομίας: των ενεργειών δηλαδή του Θεού για τη δημιουργία, αναδημιουργία και αποκατάσταση του κτιστού κόσμου. Δεύτερο δεδομένο είναι ότι αυτή η πορεία της θείας Οικονομίας κεντρικό πρόσωπο έχει τον ίδιο το Δημιουργό Λόγο του Θεού και τις ενέργειές του μέσα στην κτιστή φύση και ιστορία. Τέλος, τρίτο δεδομένο είναι ότι η Θεία Οικονομία είναι η ιστορία της Εκκλησίας, ο τόπος όπου ο Θεός καλεί σε κοινωνία μαζί του όλα τα δημιουργήματά του.

Σύμφωνα με τη διδασκαλία του Αγ. Μαξίμου του Ομολογητού, η Εκκλησία δημιουργήθηκε εξ αρχής από τη δημιουργία του κτιστού κόσμου. Άμα τη δημιουργία ταυτόχρονα και η γέννηση της Εκκλησίας. Είναι γεγονός ότι η Δημιουργία του κόσμου έγινε για την Εκκλησία και ο Υιός του Θεού έγινε άνθρωπος για την Εκκλησία -για τη Βασιλεία του Θεού. Έτσι, όλη η πορεία της Θείας Οικονομίας συνοψίζεται στο γεγονός της εξόδου και της κίνησης της ενέργειας του Τριαδικού Θεού για τη δημιουργία και εγκαθίδρυση της Εκκλησίας στον κτιστό κόσμο με σκοπό την ένωση και την κοινωνία μαζί του.

Έχοντας υπόψη και τον πόλεμο “έν τῷ οὐρανῷ”, ο οποίος έγινε, σύμφωνα και με τη διήγηση του βιβλίου της Γενέσεως πριν την πτώση του ανθρώπου από τον Παράδεισο (είναι γεγονός ότι το Εωσφορικό τάγμα έπεσε πολύ πριν από τον άνθρωπο στη γέενα του πυρός) και κατά τον οποίο νικητής βγήκε ο Αρχιστράτηγος Μιχαήλ και οι άγγελοι του φωτός, τότε η πρώτη επίθεση του δράκοντα προς τη γυναίκα έγινε άμα τη δημιουργία του κόσμου, άρα η επίθεση αυτή ήταν κατά της Εκκλησίας. Η γυναίκα επομένως γέννησε τον Υιόν, τον άσαρκο Λόγο του Θεού, γιατί όπως είπαμε το σχέδιο της Θείας Οικονομίας συνοψίζεται στο γεγονός της Ενανθρωπήσεως του Λόγου του Θεού, ο οποίος, σύμφωνα με το αρχικό σχέδιο, θα ποίμανε “πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ”. Όμως, απ’ ό,τι φαίνεται η ενέργεια του Εωσφόρου να γίνει Θεός στη θέση του Θεού, από ζήλια κυρίως, ανέκοψε το αρχικό σχέδιο. Διατάραξε τις αρχικές σχέσεις του παιδιού με τον κόσμο, επειδή παρεισέφησε το κακό. Έτσι, ο Υιός αρπάζεται από τα αγγελικά τάγματα και μεταφέρεται στο θρόνο του Θεού, στον οποίο πάντοτε ανήκε και είχε τη δική του θέση. Η γυναίκα-Εκκλησία οδηγείται με τη σειρά της στην έρημο, στη γη η οποία ήταν ετοιμασμένη από το Θεό για να τη δεχθεί. Οι ημέρες που αναφέρονται θα πρέπει να είναι παράλληλες προς τις μέρες τις Δημιουργίας, δηλαδή ένα μεγάλο διάστημα στο

οποίο θα παλεύει μόνη της μέχρι να έρθει η λύτρωση από τον Υιό της.

Το κακό, επομένως, παρεισέφησε ως δύναμη στον κόσμο από τη ζηλόφθονο ενέργεια του Εωσφόρου, ο οποίος, μη δεχόμενος την τελειωτική και αυξητική ενέργεια του Αγίου Πνεύματος για την προσωπική του θέωση, θέλησε να γίνει Θεός στη θέση του Θεού. Με τον τρόπο αυτό προσπάθησε να ξεσηκώσει τα αγγελικά τάγματα για μια επανάσταση και ανταρσία έναντι του Θεού. Όμως, ο αρχάγγελος Μιχαήλ, μένοντας πιστός στην αγάπη και στον έρωτα του Δημιουργού Θεού, σύναξε τα αγγελικά τάγματα και με μια δριμεία επίθεση εναντίον του Εωσφόρου του κατάφερε καίρια κτυπήματα. Έτσι, ο «δράκων οὐκ ἴσχυσεν, οὐδέ τόπος εὐρέθη αὐτῷ ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ... εἰς τὴν γῆν”, θυμίζοντας το κυριακό λόγο: «Ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα» (Λουκ. 10,18).

Κατόπιν έρχεται η δημιουργία του ανθρώπου “κατ’ εικόνα και καθ’ ομοίωσιν” Θεού, για να γεμίσει ο κτιστός κόσμος, στον οποίο ήδη υπάρχει η Εκκλησία, αλλά και για να εργάζεται σ’ αυτόν και να το φροντίζει. Η κοινωνία του ανθρώπου με τον Τριαδικό Θεό και την Εκκλησία χαρακτηρίζεται ως “Παράδεισος της τρυφής” και οι σχέσεις μεταξύ τους είναι αρμονικές. Ο άνθρωπος δημιουργήθηκε με σκοπό να γίνει κατά χάριν Θεός. Όμως, ο πόλεμος του Εωσφόρου κατά της Εκκλησίας, στράφηκε και προς τα “τέκνα αυτής” και με δόλιο τρόπο ξεγέλασε τον άνθρωπο και τον γέμισε με έπαρση και φθόνο, με αποτέλεσμα να χάσει την επαφή με το Θεό και συνεπώς να χάσει τη ζωή, την αθανασία και την τρυφή του Παραδείσου. Η εκδίωξη από τον Παράδεισο δεν στρεφόταν κατά του ανθρώπου, αλλά κατά του ζηλόφθονου και διαβάλλοντος Εωσφόρου, ο οποίος πλέον εξουσίαζε τη ζωή του ανθρώπου. Από την άλλη, ο Θεός δεν άφησε μόνο του τον άνθρωπο, αλλά μέσα από το Πρωτευαγγέλιο προς την Εύα, του έδωσε την ελπίδα της νίκης κατά του όφεως. Έτσι, μέσα από την ιστορική πλέον και δραματική πορεία της επίγης Εκκλησίας, θα επιλεγεί το κατάλληλο πρόσωπο, η Θεοτόκος Μαρία, για να εκπληρώσει στο πρόσωπό της το σχέδιο της Θείας Οικονομίας. Έτσι, η Εκκλησία γίνεται και πάλι ορατή, ως κοινωνία Θεού και ανθρώπου, με την Ενανθρώπιση του Χριστού. Η πάλη του Εωσφόρου εναντίον της Εκκλησίας και των τέκνων της θα συνεχιστεί μέχρι τη Δευτέρα Παρουσία του Σαρκωμένου Λόγου του Θεού στη γη, την τελική επικράτησή του και την εγκαθίδρυση της Βασιλείας του, της “καινής Ιερουσαλήμ”. ■